

Raport z Ewaluacji Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem w Zespole Szkół nr 3 w Katowicach

Cel ewaluacji: Weryfikacja Standardów pod kątem ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.

Badanie ankietowe odbyło się w dniach od 15go do 25go maja 2026. Wzięli w nich udział: uczniowie liceum (25 osób), uczniowie szkoły podstawowej (54 osób) nauczyciele (25osób) rodzice (33osób) i pracownicy niepedagogiczni (15 osób). Było ono anonimowe, dobrowolne, za pośrednictwem dziennika Vulcan, a dla pracowników niepedagogicznych w formie papierowej ankiety. Mogli w nim wziąć udział, poprzez linka do ankiety, wszyscy uczniowie liceum oraz szkoły podstawowej, wszyscy rodzice ZS3 i wszyscy nauczyciele ZS3. Badanie pracowników niepedagogicznych odbyło się w dniach od 28 maja 2026r do 3 czerwca 2026r. Przeanalizowano dzienniki specjalistów, dokumentację psychologiczno – pedagogiczną.

1. Poczucie bezpieczeństwa

Respondenci zaproszeni do Ewaluacji Standardów uważają, że szkoła jest bezpiecznym miejscem (N 100%, R 85%). Uczniowie wiedzą (84%), że w naszej szkole nie ma miejsca na przemoc. Uczniowie czują się w niej bezpiecznie (N 96%, R 85%, U 88%). Przestrzeń szkoły i jej infrastruktura jest wolna od miejsc, które mogłyby być niebezpieczne (N 80%, R 82%). Uczniowie wiedzą, że dorośli reagują, gdy dzieje się coś złego (84%).

W szkole panuje atmosfera sprzyjająca zgłaszaniu obaw o dobro ucznia (N 96%, R 80%, U 88%).

Respondenci określili kilka obszarów, w których szkoła mogłaby podjąć działania w celu wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów:

Bezpieczeństwo emocjonalne i psychiczne:

- aktywne słuchanie uczniów
- otwarte rozmowy z uczniami na temat sytuacji niebezpiecznych
- zindywidualizowanie podejścia do ucznia

- zorganizowanie spotkania integracyjnego z specjalistą w celu budowania wzajemnego szacunku i zaufania między uczniami

Bezpieczeństwo fizyczne i infrastruktura:

- więcej nauczycieli na przerwach w holu
- uczulenie uczniów na ryzyko potrącenia na parkingu przed szkołą, a użytkowników parkingu na ryzyko wystąpienia zamyślnego dziecka
- dobra wentylacja i klimatyzacja powietrza
- prelekcje z organami policji

Procedury i komunikacja:

- szkolenia dla nauczycieli jak reagować na przemoc wśród dzieci i młodzieży
- anonimowe skrzynki zaufania lub aplikacje do zgłaszania problemów
- całkowity zakaz korzystania z telefonów komórkowych lub internetu w szkole
- bardziej sumienne wyciąganie konsekwencji złych zachowań
- większa świadomość konsekwencji uczniów w przypadku robienia rzeczy zabronionych
- praktyczne szkolenia dla nauczycieli jak rozmawiać i wesprzeć dziecko w sytuacjach trudnych
- wsparcie większej liczby specjalistów np. psychologów

Budowanie relacji uczniowie nauczyciele rodzice:

- lepsza komunikacja nauczyciel rodzic
- rozmowy z uczniami, że nauczyciele, wychowawcy i specjaliści są gotowi do wsparcia, jeśli potrzebują pomocy
- budowanie relacji opartych na zaufaniu i otwartej komunikacji między uczniami, rodzicami, a gronem pedagogicznym
- bieżące rozmowy z uczniami na temat tolerancji i szanowania odmiennych poglądów

2. Znajomość i funkcjonalność standardów ochrony małoletnich

Respondenci znają standardy ochrony małoletnich wprowadzone w szkole (N 100%, 88%, U 70%, PN 100%). Rodzice mają świadomość, że dzieci je znają (76%). Młodzież wie do kogo i jak zgłosić skargę na niepokojącą sytuację (80%).

Wszyscy nauczyciele wiedzą, gdzie mogą znaleźć tekst standardów (R 73%, U 60%). Wszyscy nauczyciele wiedzą jaki jest cel wprowadzenia standardów (R 91%). Nauczyciele i rodzice uważają, że standardy wprowadzone w szkole są przydatne (N 92%, R80%). Kodeks zachowań dla osób dorosłych chroni dobro ucznia nie ograniczając przy tym naturalności w kontakcie (N 92%). Zdaniem rodziców nie ma potrzeby zmian w procedurach. Powinno się jednak lepiej słuchać uczniów, nadal reagować każdorazowo a przemoc rówieśniczą. Niedopuszczalne jest mówienie uczniom „on taki jest, nie podchodź do niego”. Należy nadal przypominać dzieciom o zasadach bezpieczeństwa. Jeden z rodziców uważa, że standardy nie przynoszą żadnych realnych i wymiernych korzyści, są to „jedynie procedury”. Nauczyciele uważają, że uczniowie znają skróconą wersję standardów (88%), a zasady znajdujące się w kodeksie zachowań dla uczniów wspierają budowanie dobrych i bezpiecznych relacji rówieśniczych (96%). Zdaniem nauczycieli standardy działają dobrze. Na uwagę zasługują wyjścia uczniów do toalety podczas lekcji, a także kontrola wychodzenia dzieci i młodzieży przez drzwi główne i boczne szkoły. Zdaniem jednego nauczyciela, żeby standardy działały lepiej w praktyce należy zatrudnić większą liczbę psychologów.

3. Skuteczność procedur reagowania

Procedury interwencji opisane w standardach są zrozumiałe i pomocne w sytuacji wykrycia przemocy (N92%, R88%). Nauczyciele i wychowawcy reagują na konflikty między uczniami (U88%). Uczniowie wiedzą, że mogą liczyć na pomoc w sytuacji przemocy lub wyśmiewania (U88%). Rodzice wiedzą do kogo mogą zgłosić krzywdzenie dziecka lub inną niepokojącą sytuację (R91%), mają też wiedzę że ich dzieci wiedzą do kogo mogą się zwrócić, gdy doświadczają w szkole przemocy lub poza nią (R94%, N100%). Pracownicy szkoły potrafią rozpoznać symptomy krzywdzenia ucznia (N96%, PN100%), rodzice uważają, że szkoła odpowiednio reaguje na różne niepokojące sytuacje dotyczące bezpieczeństwa uczniów (R76%, N100%). Nauczyciele czują się przygotowani do reagowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia ucznia (N92%, PN100%). W sytuacji podejrzenia lub wykrycia krzywdzenia ucznia nie mają wątpliwości kto w szkole odpowiada za przyjmowanie zgłoszeń i dalsze działania (N92%). Uważają, że szkoła udziela odpowiedniego wsparcia uczniom, którzy doświadczyli przemocy (N92%, R82%). Uczniowie rozmawiają w szkole o tym jak radzić sobie z przemocą i trudnymi sytuacjami (U76%). Jeden pracownik

niepedagogiczny zauważył sytuację naruszenia zasad przez innego pracownika, natomiast nie określił jakie zasady zostały naruszone.

Respondenci określili potrzebne obszary dodatkowego wsparcia związane z ochroną uczniów:

- zwiększenie konsekwencji i współpracy grona pedagogicznego,
- potrzeba słuchania rodziców przez nauczycieli, równego ich traktowania
- dodatkowe wsparcie specjalistów dla nauczycieli
- uczniowie liceum potrzebują więcej wiary w młodzież ze strony nauczycieli

Tematy szkoleń lub warsztatów które są najpilniejsze dla pracowników, uczniów lub rodziców:

szkolenia dla nauczycieli jak rozmawiać z uczniem w sytuacji zaniedbania dziecka przez rodzica,

- Jak rozmawiać z uczniem w sytuacjach trudnych dla uczniów: niespełniona miłość, zaniedbanie emocjonalne rodziców, uzależnienie od multimediów, nadmierne podążanie za trendami i grupą, udział w wyzwaniach, obnażanie się w mediach społecznościowych i jak temu zapobiec
- Interwencja kryzysowa,
- Praca z uczniem agresywnym
- przeciwdziałanie cyberprzemocy, skuteczna komunikacja, bezpieczna relacja nauczyciel – uczeń,
- szkolenie dla rodziców nt zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego,
- Jak pomóc dziecku z autoagresją?
- Pogadanki dla uczniów: jak się komunikować bez przemocy?
- Przeciwdziałanie przemocy psychicznej (hejt), wyrozumiałość, tolerancja, stawianie własnych granic
- Przeciwdziałanie hejtowi i bezpieczeństwo w internecie
- Asertywność
- Profilaktyka uzależnień
- Życie seksualne po 12 roku życia. Niewłaściwy, zły dotyk, hejt w sieci od 10 roku życia. Jak źle wpływa internet na mózg dziecka.
- Propagowanie czasu bez telefonów, budowanie przestrzeni bez telefonów i propagowanie spędzania czasu wspólnie z rówieśnikami, odkrywanie radości i przyjaźni w realu.
- Dlaczego w życiu warto być obowiązkowym?

Inne uwagi rodziców:

Szkoła powinna dbać o bezpośrednie bezpieczeństwo dzieci na terenie szkoły, np. Poprzez zapewnianie dzieciom opieki podczas przerw i lekcji (dzieci pozostawiane są same sobie, dzieci pozostają w otwartych klasach), nauczyciele powinni bardziej uważać na wypowiedane opinie i komentarze, które mogą obrażać lub krzywdzić uczucia innych, uderzać w poglądy innych ludzi, nauczyciel nie jest od wyrażania swoich poglądów politycznych, oceniania i wartościowania opinii innych - takie sytuacje są nagminne w szkole

Analiza SOM: Mocne i słabe strony

MOCNE STRONY

- **Profesjonalizm i przygotowanie kadry:** Nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni znają swoje obowiązki prawne, wiedzą, jak reagować w sytuacjach kryzysowych i potrafią rozpoznać symptomy krzywdzenia (np. depresja, samookaleczenia, radykalna zmiana zachowania ucznia).
- **Wysoka podmiotowość uczniów:** Dzieci i młodzież mają rozwiniętą świadomość swoich praw. Chętnie korzystają z pomocy psychologa lub pedagoga szkolnego, którzy wykazują postawę akceptacji i empatii.
- **Dobra współpraca z instytucjami zewnętrznymi:** Szkoła ma wypracowane szybkie ścieżki kontaktu z Policją, Sądem Rodzinnym, MOPS oraz Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi.
- **Transparentność dokumentacji:** Standardy są łatwo dostępne na stronie internetowej szkoły oraz na gazetce na parterze, co zapewnia jawność procedur dla organów kontrolnych.
- **Jasne procedury rekrutacyjne:** Pełna, formalna weryfikacja niekaralności nowo zatrudnianych pracowników (w tym studentów na praktykach) eliminuje ryzyko przypadkowych osób w otoczeniu młodzieży.

SŁABE STRONY

- **Opór licealistów przed "oficjalnym" zgłaszaniem spraw:** Młodzież silnie kieruje się lojalnością rówieśniczą. Zgłoszenie przemocy (szczególnie psychicznej lub cyberprzemocy) ze strony rówieśników wciąż bywa piętnowane w klasie jako „donosicielstwo”.

- **Niski poziom zaangażowania rodziców:** Rodzice uczniów liceum/SP rzadziej logują się do e-dziennika w celach czytania statutów czy regulaminów, przez co ich wiedza o procedurach SOM jest powierzchowna.
- **Trudność w monitorowaniu cyfrowej "szarej strefy":** Większość przypadków krzywdzenia rówieśniczego (hejt, wykluczenie, zamknięte grupy) odbywa się w sferze prywatnej uczniów, poza siecią szkolną, co utrudnia pedagogom wczesną interwencję.
- **Przeciążenie specjalistów szkolnych:** Duża liczba uczniów przypadających na jednego psychologa lub pedagoga w liceum/SP ogranicza możliwość prowadzenia działań profilaktycznych np. programu Iskra Odporności, na rzecz działań interwencyjnych.

Wnioski te pokazują, że o ile pod względem formalno-prawnym (kadra, procedury) szkoła zabezpiecza uczniów dobrze, o tyle największym wyzwaniem pozostaje bariera psychologiczna u młodzieży przed korzystaniem z tych procedur oraz specyfika zagrożeń w internecie.

Wnioski do pracy

- W nowym roku szkolnym ponownie omówić Standardy na pierwszym spotkaniu z rodzicami oraz pierwszej lekcji wychowawczej z uczniami- wersja skrócona
- W rozmowach, w bieżącej pracy z rodzicami i uczniami zalecane jest odnosić się i powoływać na Standardy oraz przypominać o realizowanej przez szkołę Polityce Ochrony Dzieci i Młodzieży Przed Krzywdzeniem
- Zadbać, żeby nadal Standardy były ogólnodostępne za równo na stronie internetowej szkoły jak i na gazetce szkolnej dla uczniów, rodziców, nauczycieli i pracowników szkoły
- Na początku drugiego półrocza zorganizować 2 konkurs dla uczniów LO na temat Standardów Ochrony Małoletnich
- Nadal szkolić rodziców w tematyce przemocy poprzez przesyłanie atrakcyjnych propozycji szkoleń

- Nadal realizować w szkole Miejski Program Profilaktyczny „Bezpieczna Młodzież”
- Nadal mobilizować młodzież do wzięcia udziału w konkursach i miejskich imprezach profilaktycznych, warsztatach profilaktycznych
- Dla klas młodszych: Przeprowadzenie warsztatów „Mapa Pomocy”, aby dzieci wiedziały, gdzie fizycznie znajdują się gabinety specjalistów i dyrekcji.
- Dla specjalistów: Pogłębiona diagnoza grupy uczniów deklarujących, że "nigdzie" nie czują się bezpiecznie.
- Wzmocnienie roli "innych pracowników": Dzieci często wymieniają panie pomoce, pana Witka, pana Jędrzeja. Warto włączyć personel niepedagogiczny w systemowe szkolenia z zakresu reagowania na trudne sytuacje, bo to im dzieci często ufają najbardziej naturalnie.
- Apel do nauczycieli, pracowników szkoły, uczniów i rodziców o rzetelne wypełnianie proponowanych ankiet ewaluacyjnych dotyczących Standardów, propozycja wspólnego wypełniania ankiet uczniowskich na lekcji wychowawczej/informatyce

Data sporządzenia raportu: 10.06.2026

Zespół ds. oceny SOM w ZS3 w Katowicach:

Bożena Knichowiecka psycholog diagnoza LO

Mirosława Magiera - Bartosz pedagog diagnoza SP